

I ett mål angående vård med stöd av LVM borde socialnämnden ha tillsett att ett läkarintyg angående den enskildes hälsotillstånd inhämtades

Initiativet

Socialnämnden i Burlövs kommun ansökte den 18 augusti 2008 hos dåvarande Länsrätten i Skåne län (numera Förvaltningsrätten i Malmö) om att AA skulle beredas vård med stöd av lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). AA medgav socialnämndens ansökan. Länsrätten beslutade i en dom den 2 september 2008 att AA skulle beredas sådan vård.

AA överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg. Den 1 oktober 2008 ingav socialnämnden till bl.a. behandlingshemmet Runnagården, där AA då var placerad, ett yttrande som var undertecknat av nämndens ordförande. I yttrandet angavs bl.a. att ”med hänsyn till de nya uppgifter som inkom från bl.a. läkare BB har socialtjänsten i Burlövs kommun ingen invändning mot att LVM-hemmet Runnagården låter placering enligt LVM upphöra”.

I en dom den 6 oktober 2008 biföll kammarrätten AA:s överklagande på så sätt att rätten avslog socialnämndens ansökan om vård.

I en anmälan till JO framförde CC klagomål mot behandlingshemmet Runnagården (JO:s dnr 2076-2009). Klagomålen gällde att behandlingshemmet inte skrev ut AA från hemmet trots att Socialnämnden i Burlövs kommun hade tagit tillbaka sin ansökan om LVM-vård av henne och det inte fanns något läkarintyg till stöd för sådan vård.

Eftersom Statens institutionsstyrelse hade prövat CC:s klagomål mot behandlingshemmet fann JO inte skäl att för egen del vidta någon åtgärd i ärendet (JO:s beslut den 3 juli 2009).

I ärendet hade handlingar från bl.a. Socialnämnden i Burlövs kommun och Länsrätten i Skåne län infordrats och granskats. Därvid framkom att socialnämnden hade ansökt om att AA skulle beredas vård enligt LVM utan att till sin ansökan foga ett läkarintyg enligt 9 § LVM.

Med anledning av vad som framkommit beslutade JO att inleda ett initiativvärende mot Socialnämnden i Burlövs kommun (JO:s dnr 3713-2009), som anmodades att inkomma med yttrande om varför nämnden inte hade inhämtat ett sådant läkarintyg som avses i 9 § LVM innan nämnden beslutade att hos länsrätten ansöka om att AA skulle beredas vård enligt LVM.

JO beslutade den 3 juli 2009 att på eget initiativ utreda varför dåvarande Länsrätten i Skåne län inte hade förordnat om läkarundersökning av AA (JO:s dnr 3714-2009).

Utredning

I ett remissvar anförde Socialnämnden i Burlövs kommun följande.

080710 informerades socialsekreterare DD av kurator EE på avdelning 1 C, S:t Lars att de skickat en LVM-anmälan.

080714 träffade socialsekreterare DD AA på avdelningen och närvarande var då även kontaktperson FF. DD framförde begäran om läkarintyg enligt 9 § LVM och FF skulle framföra detta till ansvarig läkare.

080813 tog socialnämnden beslut att ansöka om vård enligt 11 § LVM och 080827 fastställde Länsrätten LVM.

Burlövs kommun har efterfrågat läkarintyg enligt 9 § LVM, men sådant inkom ej. Ansökan blev härigenom ej fullständig, vilket naturligtvis innebär att kommunen brustit i detta avseende. Påpekas kan dock att läkarintyg ej efterfrågades vid länsrättsförhandlingen.

I ett beslut den 29 oktober 2010 anförde *JO André* följande.

Bedömning

Enligt 7 § LVM ska socialnämnden inleda utredning när den genom anmälan eller på något annat sätt har fått kännedom om att det kan finnas skäl att bereda någon tvångsvård. När en utredning har inletts ska socialnämnden enligt 9 § LVM, om det inte är uppenbart obehövligt, besluta om läkarundersökning av missbrukaren samt utse en läkare för undersökningen. Läkaren ska i ett intyg ange missbrukarens aktuella hälsotillstånd.

Om det är uppenbart obehövligt behöver nämnden inte besluta om läkarundersökning. Så kan vara fallet t.ex. om det redan finns ett aktuellt läkarintyg i ärendet (prop. 1987/88:147 s. 96). I Socialstyrelsens allmänna råd, Tillämpning av lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, SOSFS 1997:6, anges att ett läkarintyg inte bör vara äldre än 14 dagar då ansökan om vård inlämnas till rätten.

Av utredningen framgår att överläkaren BB, Universitetssjukhuset i Lund (numera Skånes universitetssjukhus), den 2 juli 2008 gjorde en anmälan till socialnämnden angående behov av tvångsvård för AA. I anmälan angavs bl.a. att AA hade haft ett ordentligt återfall i alkoholmissbruk och att hon uppvisade en stark dödsönskan, varför någon form av tvångsvård borde beredas henne.

Med anledning av anmälan den 2 juli 2008 inledde socialnämnden en utredning om förutsättningarna för tvångsvård. I remissvaret anges att en handläggare den 14 juli 2008, i samband med besök hos AA på sjukhuset där hon vårdades, framförde en

begäran om läkarintyg enligt 9 § LVM. Någon läkarundersökning enligt 9 § LVM genomfördes emellertid inte. När nämnden den 13 augusti 2008 beslutade att ansöka om vård enligt 11 § LVM för AA fanns därför inte något sådant intyg att tillgå.

Ett läkarintyg enligt 9 § LVM ska klargöra missbrukarens aktuella hälsotillstånd och hans eller hennes allmänna behov av vård. En bedömning av faran för den enskildes hälsa, till följd av missbruk, måste till stor del bygga på vilka medicinska skador missbrukaren redan har ådragit sig. Av ett läkarintyg bör framgå bl.a. om den enskilde lider av några sjukdomar som har betydelse, om det finns tecken på sjukdom eller skada på grund av missbruket och om det finns tecken på abstinenssymptom och förekomst av depression, vanföreställningar m.m. Läkaren torde också kunna uttala sig om faran för hälsan vid ett fortsatt missbruk.

Överläkaren BB:s anmälan, daterad den 2 juli 2008, grundade sig på dennes iakttagelser i samband med att AA, i starkt upprivet tillstånd, kom in till vårdinrättningen den 30 juni 2008 och dagarna därefter. I anmälan fanns det inte några närmare uppgifter om AA:s hälsotillstånd. Det var därför inte uppenbart obehövt att inhämta ett läkarintyg beträffande henne. Den uppfattningen synes även handläggaren ha haft eftersom hon vid mötet på sjukhuset framställde ett önskemål om att få ett sådant intyg.

Eftersom något läkarintyg inte kom in till förvaltningen borde förvaltningen givetvis ha efterhört med sjukhuset när ett läkarintyg kunde förväntas eller själv ha utsett en läkare att utföra en undersökning av AA. När nämnden den 13 augusti 2008 beslutade om att ansöka om tvångsvård för AA förelåg inte någon närmare utredning angående AA:s aktuella hälsotillstånd. Nämnden fattade således sitt beslut på ett bristfälligt underlag. Detta är inte tillfredsställande.

Jag vill understryka att det nu anförda inte innebär något ställningstagande i frågan om utgången skulle ha blivit en annan om utredningen hade kompletterats med ett läkarintyg. Jag vill emellertid framhålla vikten av att utredningen i ett mål om tvångsvård, oavsett den enskildes inställning, bedrivs förutsättningslöst och att den blir så fullständig som möjligt.